

UCHWAŁA NR
RADY MIASTA SZCZECIN
z dnia 2014 r.

w sprawie wyrażenia zgody na wzniesienie w Szczecinie pomnika upamiętniającego generała Stanisława Sosabowskiego.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 594, poz. 645, poz. 1318) **Rada Miasta Szczecin uchwala, co następuje:**

§ 1. Rada Miasta Szczecin wyraża zgodę na wzniesienie **pomnika upamiętniającego generała Stanisława Sosabowskiego** na działce drogowej nr 8/20 obręb 2055, należącej do Gminy Miasto Szczecin, pomiędzy ulicami Łukasińskiego, Bracką i Gen. Sosabowskiego. Lokalizacja pomnika przewidziana jest zgodnie z załącznikiem nr 1 do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr
Rady Miasta Szczecin
z dnia 2014r.

Uzasadnienie

Projekt uchwały wnoszony jest w związku z inicjatywą Rady Osiedla Krzekowo-Bezrzecze, mającej na celu upamiętnienie generała Stanisława Franciszka Sosabowskiego. Inicjatywę zapoczątkowała w 2007 roku realizacja filmu o generale Sosabowskim - „Honor Generała”, autorstwa dziennikarki TVP Szczecin - Joanny Pieciukiewicz. Kolejnym działaniem Rady Osiedla, upamiętniającym bohatera było nadanie imienia generała Stanisława Sosabowskiego Gimnazjum nr 27, znajdującym się przy ul. Mikołajczyka 20, oraz nowo-budowanej ulicy, stanowiącej przedłużenie ulicy gen. Taczaka .

W Szczecinie mieszka bliski krewny Generała, pan Wiesław Użarowski (wnuczek siostry generała), który zaangażował się w uroczystość otwarcia ulicy i zaproponował aby upamiętnić polskiego bohatera również skromnym głazem. Tak powstała myśl wzniesienia pomnika w formie głazu z tablicą.

Z oświadczenia wnioskodawcy – Rady Osiedla Krzekowo-Bezrzecze wynika, że wykonany został projekt zagospodarowania skweru autorstwa pani Magdaleny Rzeszotarskiej - Pałki i pani Marty Kościńskiej, który uzyskał pozwolenie Wydziału Urbanistyki i Administracji Budowlanej oraz zgodę na lokalizację Zarządu Dróg i Transportu Miejskiego. W roku bieżącym planowane jest odsłonięcie pomnika.

Stanisław Franciszek Sosabowski (1892-1967) urodził się 8 maja 1892 r.w Stanisławowie . W 1913 r. został powołany do armii austro-węgierskiej, uczestniczył w walkach 58. pułku piechoty. W listopadzie 1918 r. zgłosił się do Wojska Polskiego. W 1922 r. rozpoczął studia w Wyższej Szkole Wojennej w Warszawie. Po ich ukończeniu skierowano go do Sztabu Generalnego. W latach 1928-1939 pełnił funkcje dowódcze w 75. pułku piechoty, pułku Strzelców Podhalańskich, 9. Pułku Piechoty Legionów i 21. Pułku Piechoty Dzieci Warszawy. Podczas kampanii polskiej 1939 r. 21. Pułk został przydzielony do 8. Dywizji Piechoty, będącej odwodem Armii Modlin. Brał udział w walkach w rejonie Mławy. 15 września 1939 r. pułk wraz z Grupą Operacyjną wycofał się do Warszawy, gdzie obsadził odcinek obronny na Grochowie. Sosabowskiemu udało się utrzymać pozycje przy niewielkich stratach własnych. Dwa dni po podpisaniu aktu kapitulacji stolicy, 29 września, przed wymarszem do niewoli, 21. Pułk i jego dowódca zostali odznaczeni przez gen. Juliusza Rómmla orderami Virtuti Militari III klasy. Po zakończeniu walk Sosabowski przeszedł do konspiracji i wstąpił do Służby Zwycięstwu Polski. Tam otrzymał zadanie przedarcia się przez Węgry do Francji, gdzie otrzymał przydział na dowódcę 4. Dywizji Piechoty, która stacjonowała w obozie w Parthenay. 19 czerwca 1940 r. Sosabowski dotarł do portu w La Pallice, skąd wraz z 6 tys. żołnierzy został ewakuowany do Wielkiej Brytanii. Tam zgłosił się do polskiego sztabu, gdzie otrzymał przydział na dowódcę formującej się 4. Kadrowej Brygady Strzelców. W Wielkiej Brytanii Sosabowski stworzył pierwszą w historii Wojska Polskiego jednostkę spadochronową. Brygada wzięła udział w największej operacji powietrzno-desantowej wojsk sprzymierzonych (pod nazwą "Market-Garden"), której celem było opanowanie mostów na Renie w pobliżu holenderskiego Arnhem. Straty Brygady sięgnęły blisko 40 proc. walczących oddziałów, a cała operacja zakończyła się porażką. Za jednego z winnych uznano Sosabowskiego, któremu zarzucono min. niedopuszczalną krytykę brytyjskiego dowództwa. Na żądanie Brytyjczyków rozkazem z 27 grudnia 1944 r. **pozbawiono Generała dowództwa Pierwszej Brygady Spadochronowej** i zdegradowano do inspektora Jednostek Etapowych i Wartowniczych. Po wojnie, odarty z honoru, pozostał

w Anglii pracując jako zwykły robotnik magazynowy w fabryce silników elektrycznych, a następnie telewizorów. Stanisław Sosabowski zmarł 25 września 1967 r. w Londynie. W 1969 r. jego prochy zostały przywiezione do Polski, gdzie spoczęły, zgodnie z wolą Sosabowskiego, na Warszawskim Cmentarzu Wojskowym na Powązkach.

Pamięć o Generale Stanisławie Sosabowskim i jego podkomendnych przetrwała wśród zwykłych mieszkańców Holandii. Mieszkańcy Driel do dziś oddają cześć tym, którzy 21 września 1944 roku o godzinie 17.15 wylądowali w okolicach ich miejscowości, przynosząc nadzieję na szybkie wyzwolenie. Dzięki determinacji obywateli Holandii i ich niezłomnej walce o sprawiedliwość Jej Królewska Mość Beatrix w 2006 roku odznaczyła pośmiertnie Generała Stanisława Sosabowskiego medalem Brązowego Lwa. W uznaniu zasług polskich żołnierzy w bitwie pod Arnhem nadała też najwyższe odznaczenie państwowe Holandii Order Wojskowy Wilhelma, 6. Brygadzie Powietrznodesantowej kultywującej z honorem tradycje i dziedzictwo 1. Samodzielnej Brygady Spadochronowej.

16 września 2006 brytyjscy weterani postawili w Driel pomnik generałowi Sosabowskiemu. Podczas uroczystości odsłonięcia pomnika Tony Hibbert, szef sztabu Brytyjskiego Korpusu Powietrznodesantowego, powiedział znamienne słowa: „62 lata temu nasz generał Browning bezpodstawnie zdymisjonował gen. Sosabowskiego. Przez lata chcieliśmy to naprawić. Nasz rząd na to się nie zdobył. Dlatego sami postawiliśmy mu pomnik. Jest to gest płynący z głębi naszych serc.”

9 maja 2012 r. podczas posiedzenia Senatu jednogłośnie została podjęta uchwała w sprawie uczczenia 120. rocznicy urodzin Generała Stanisława F. Sosabowskiego i ustanowienia września 2012 roku miesiącem jego pamięci. Podczas posiedzenia min. senator Bogdan Klich apelował do władz Wielkiej Brytanii, za pośrednictwem uczestniczącego w obradach ambasadora Królestwa Wielkiej Brytanii, o publiczne przywrócenie dobrej pamięci Generałowi Sosabowskiemu i powinności rehabilitacji generała w brytyjskiej historiografii.